

ՕՆՆԻԿ ՄԱՅՏԵՍԵԱՆ

ԱՐԻՒՆԻ ՃԱՄՔԷՆ
ԴԷՊԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ

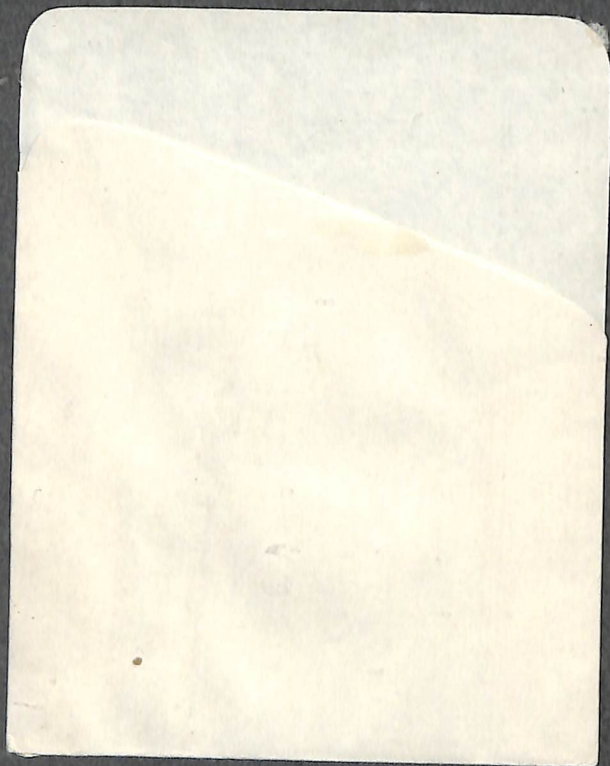
891.99

5-19

ԳԱԶԻՐԷ

1919

6 NOV 2011

1005 VON 8

20.10.19
21-10

1005

891.99

15-19

147

Արտ. առարկա
մր. Արտ. առարկա

Մեծագույն
Մեծագույն, 31.10.1919

ՕՆՆԻԿ ՄԱՅՏԵՍԵԱՆ

423

ԱՐԻՒՆԻ ՀԱՄԲԷՆ

ԴԵՊԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ

(52.54.50)

52-55011

21 JUN 2013

41648

27383-Ա.3

(6277-57)

11023-57

Սիրելի Մահտեսեան,

Ձեր գրական անդրանիկ ու փոքրիկ երկը ամեն հայու սիրտին կը խօսի: Անիկա արիւնի ճամբէն դէպի վերածնունդ ձեր յուշատետրն է: Ցաւով կը սկսի ձեր հեծիւնը, խինդով կը վերջանայ ձեր բնդիւնը: Տառապանքը, զոր ցեղը ապրեցաւ, և Փառքը զոր ցեղը պիտի ապրի, կ'երգէք ձեր երիտասարդ քնարին վրայ, կ'երգէք հաւատքով լի, և ձեր ներշնչուած երգը տխուր է և քաղցր:

Երգեցէք Արշալոյսին, երգեցէք Յոյսին և Փառքին երգերը հայրենաշունչ, երբ մենք արդէն Վերջալոյսին կը նայինք, և Քնարին ուրուն, աւաղ, կոտրած են բեկերը: Ձեռք մը, վայրագ, այդ հին Քնարին վրայէն անցաւ. ու, հոն, մեր երգն ալ, զոր դեռ չէինք վերջացուցած, նահատակուեցաւ քանդումի շունչին տակ, իրիկուն մը, երբ լալով կ'անցէինք արիւնի ճամբէն և յոյսով կը քալէինք դէպի Վերածնունդ:

Ձերդ

Գահիրէ, 1 Մարտ 1919

ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷՋԵԱՆ

Տառապանքի եղբայրներու՝ որոնք ինկան Արիւնի ճամբուն վրայ...

Կարիշ մ'արիւն իմ վիրաւոր սրտեւ փառնած:

Պաշտամունքի համբոյր մ'անոնց նուիրական նշխարներուն:

Յոյսի ընկերներու՝ որոնք կը ժպտին ամենագեղ Արշալոյսին:

Շուշան-վարդի փունջ մը ծրլած Արցունքներէն,

Արիւններէն նահասակուած իմ Յեղին:

Փառքի հերոսներուն՝ որոնք դարբնեցին պողպատե քաղաքներով

Վերածընունդը մերին անմահական երազներուն:

Համբոյր մ'անոնց դաշինքստակ ճակատին:

ԱՐԻՒՆԻ ՃԱՄԲԻՆ

I — ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ

Ճըշմարտութեան ու Լոյսի ճամբուն վրայ երկնագեղ,
Յամբընթաց բայց յարատեւ զընացքին մէջ դարաւոր,
Պիղծ ձեռքերով վայրենի նահատակուած հէք Յեղիս
Քոստրագեղ արինովն քեզ երկնեցի հոգւոյս մէջ:
Ու տարին՝, տարին՝ իմ դողահար կուրծքիս տակ
Քեզ սընուցի, մեծցուցի, փայփայեցի մա'յլաբար:
Դու՛ն, ո՛վ Ոգի տարհալած իմ տարաբաղդ Հայրենեաց
Ո՛ւժ տուր սըրտիս վիրաւոր, թռիչք՝ հոգւոյս յուսահատ:
Ու ամբարձած լուսեղէն թեւոցը վրայ մըշտագօր
Տա՛ր զիս պահ մը հայրենեաց խրճիթները հեռաւոր,
Դէպ՝ լեռները հայրենի, որուն հըսկայ բարձունքներն
Հորիզոնին հետ վըսեմ մեր պաշտելի հայրենեաց
Քեզ երկնեցին հոգւոյս մէջ երազներով արփաւէտ:
Հո՛ն քեզ ծընայ ես երբեմն համբոյրով մը սիրակաթ
Ու ա՛լ ընկեր քեզ ըրի իմ մանկական օրերուս:

Ո՛վ բոցաշունչ դու Ոգի, դուն գաւա՛կը Հաւատքիս,
Լըսէ՛ բաղձանքը սըրտիս, որ քեզ օրհնե՛մ յաւիտեան...

Հո՛ւս, դաշտին մէջ մենաւոր, հընամենի կաղնւոյն տակ,
Ուր փառքի օր մը անմահ, ալեհեր Պապըս ողջունեց
Յաղթանակը իր որդւոց անհաւասար կըռւոյն մէջ,
Ու պըսակեց դափնիով, ու համբոյրով, օրհներբով,
Վեհ Տաճար մը կանգնեցին իր տաաներկու զաւակներն :
Երթանք « հայր մեր » մ'ըսելու ու պաշտելու սըրբազան
Նըշխարհները մեր Նախնեաց Սըրբավայրին մէջ Փառքի :

Ու՞ր է տաճարն հայակերտ . . . ու՞ր է կաղնին դարաւոր . . .
Զիկայ Տաճարն մեր Նախնեաց Յաղթանակի ու Պատուոյ :

Այլ աւերա՛կ, աւերա՛կ . . . Ահա՛ անոր քարուքանդ
Կամարները երբեմնի, որոնց ներքեւ ընդերկա՛ր
Մեր քաջայաղթ պապերուն սերունդնե՛րը հարազատ
Իրենց հոգի՛ն բովանդակ ու իրենց սի՛րտը զըրին . . .

Կը խոնարհինք երկիւղած. կը համբուրե՛նք սրբատաշ
Հիմունքները Տաճարին : Անոնց ներքեւ փըշրուած
Մողէզներ կան, զանկեր կան, եւ ոսկորնե՛ր, ոսկորնե՛ր . . .

* * *

Բայց տես ինչպէ՛ս ամայի, տե՛ս թէ ինչպէ՛ս գօսացած
Ու կոխտուած են կանանչ բոլոր սարեր մըշտազուարթ .
Այգեստաններն ու ծառերն ու պարտէզները ողջոյն
Անմարդաբնա՛կ են դարձեր ու թողլըքուած ու աւե՛ր . . .
Կեանքը դադրա՛ծ է այլեւ . . . ամայութի՛ւն ամէ՛ն կողմ . . .

Անդին, անդի՛ն, ճամբուն ծայրը, շուներն ինչպէ՛ս կուլ կուտան
Իրենց որսը մարդկեղէն, արիւնծաւա՛խ, անճանա՛չ . . .

Հոն, հովտին մէջ, գետեզրը, ագռաւները հոյլերով
Ինչպէ՛ս կտուցնին կը մըխեն դիակներու սըրտին մէջ,
Ինչպէ՛ս շիթեր կը կաթին կըտուցներէն իրենց վար . . .

Ու քայլ մ'անդին լիճ մը կայ, սառած կարմիր արինի,
Որուն վըրայ արեւուն ճառագայթներ կը շիկնին . . .

Ո՛հ, ի՛նչ սոսկում, թուփին տակ, սա լըկուած դիակին
Տե՛ս դէպ երկինքը ցըցած բըռունցքները քարացած,
Տե՛ս իր փորուած աչքերէն ըսպառնանքով մը ժայթքող
Վըրէժխընդիր Արհամարհանքն ու Անէ՛ծքը շանձառաք . . .

Եւ կարծես թէ փոթորկած է այերը բովանդակ .

Հովը կ'ոռնայ, սարսափէն, մահուան շունչովն ահագո՜ո . . .

Ո՛հ, ակա՛նջ դիր, համերգն է օրհասական հոլմոններուն,
վըրէժխընդիր անէծքի պողոթկումնէ՛րն են որ կ'ողնան . . .

* * *

Հոն, ոտքերուն տակ լերան, զետեղերքին վըրայ սեպ
Երթա՛նք հանգչի՛լ հայրենի մեր քաղաքը մարդաշատ :
Հո՛ն ապրեցան դարերով մեր Պապերը յաղթական ,
Հոն հընչեցին կոչնակներն տաճարներուն սըրբանուէր .
Հոն պաշտեցին դարերով Արդարութիւնն ու Բարիք ,
Եւ հո՛ն դարձեալ օրհնուեցան Սուրն ու Զէնքը կըռուողներուն :
Երթա՛նք հանգչի՛լ հայրենի մեր քաղաքը մարդաշատ :

Հիմակ այնտեղ չեն մըխար օճախները հայրենի,
Պապենական օճախներն այս օրհնուած տուններուն
Որոնց մարա՛ծ են բոլոր կանթեղները շողշողուն . . .

Ցե՛ս գերեզման մ'է համակ շենշող քաղաքը հըսկայ . . .

ԻՎ. — Ա Ի Ե Ր Ա Մ Ը

Անիծապարտ հեռքը դահմին բըռնաւ որ
Աւերակ է դարձուցեր ու քարուքանդ ամէ՛ն բան .
Ու անխընայ խողխողեր ու յօշոտեր է Յեղիս
Ա՛հ պատուական իմ Յեղիս սիրտը լուսեղ ու բարի . . .

Տես թէ ինչպէ՛ս ներկուած են բովանդակ դաշտերը
Ու լեռները հայրենի՝ իր խոշտանգուած, նահատակ
Ջաւակներուն արիւնով, որ ծով կապեր փըրփրայորդ
Դեռ կը հոսի յորդառատ հեղեղներով կարմրագիւղ . . .

Տես թէ ինչպէ՛ս Օսմանի պիղծ զաւակը հրէշածին
Ազտոտ ձեռքը երկարեց սըրբամաքուր մեր Պատուոյն . . .
Լեռներ կանգնեց ու լեռներ ոսկորներովն հէք Յեղիս
Ու դիակներ տարածեց անյիշատակ ու անթաղ
Սա հեռաւոր երկընքի անապատին մէջ կիզող . . .

Հոն, մարդկային սա հոտած կուրծքին մէջը դիակին,
Կըմախացած, անարին ճանկերովը տես ինչպէ՛ս
Արիւնթաթախ մարմին մը մոլեգնաբար կը յօշէ
Սիրտն ու թորը գօսացած ու միսերը գարշահոտ . . .
Գազան չէ՛ ան, ո՛վ անեծք . . . Թըշուառութիւնն է, բաբէ՛,
Անօթութիւնը Յեղիս գազանացած, մոլեգին . . .

Հո՛ն, աւազուտքը ողջոյն կը ճաճանչէ՝ տակաւին
 Բոսորագեղ արիւնովն նահատակուած հէզ Յեղիս,
 Որուն վըրայ մարդակերպ գիշատիչներ զարշելի
 Կը կոխոտեն անխընայ Սըրբուծիւնը մեր Արեան . . .
 Ու ձեռքերով լըրբենի, շուներու պէս կուլ կուտան
 Թափուած արիւնը մաքուր Յիսուսներու մեր Յեղին . . .

Գ Է Պ Ի Վ Ե Ր Ա Մ Ն Ո Ւ Ն Գ

Ի. — Հ Ա Տ Ո Ւ Ց Ո Ւ Մ Ը

Բայց շատ հեւու զարշարոյր մը նշողորտէն այս խուար,
 Արհաւիրքի, աւերման սա մարգերէ՛ն ալ անդին,
 Արշալոյսի ժրպտագեղ ցոլքերուն մէջ լուսաշող
 Ես կը տեսնեմ առինքնող պայծառութեամբ մը աղուոր
 Հորիզոններ չորաբաց ու ոլորտներ անըստուներ:

Արիւններու սարսափէն, արհաւիրքէն եղեւնին,
 Դահատակաց Անէձրէն ու անվրկանդ Հաւասրէն
 Ծընունդ առնող Վըրէժն է մըրըրկավար ու անզուսպ
 Որ կը գողայ աններող Արդարութեամբ մը վըսեմ:

Ճաճանչաւէտ կը փայլի Սուրբ անոր յաղթական,
 Սուրբ հընձող որ պատժէ մարդկութեան բիրտ թըշնամին:

Կա՛նգ առ, Ոգիդ տարհալած իմ պաշտելի Հայրենեաց
 Կա՛նգ առ, ըմպէ՛ հեշտանքն այդ անմահական Վըրէժին:
 Մտի՛կ ըրէ կը լըսե՛ս արծազանգը երկրաթունդ
 Ասպետներուն մարտագոյ սեզ ծիւրուն դոփիւնին:

Օ՛ն, ըշտապենք համբուրել Սուրբ յաղթող մեր Յեղին,
 Քաջ Բազուկը ասպետին ու Սըմբակը ծիւրուն:

II. — ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այժմ Արշալոյս է արդէն, ու նորածագ արեւու
ձառագայթներն յորդալոյս կ'ոսկեգոծեն կատարներն
Մեր սըրբազան Մասիսին ու Տաւրոսին հայրենի,
Որոնց ոտքին տակ ցընծուն խմբուեր են, շուրջ պատեր
Մեր Կըռուողները բոլոր երկիւղով մը վեհագագաց:

Ազատութեան Արեւն է որ կը ծաթէ, կը շողայ
Որուն տօնը կը տօնեն մեր Կըռուողներն յաղթական:

Մեր դարաւոր երա՛զն է որ կը ծաղկի՝ ոռոգուած
Ծիրանիծով Արիւնդին Նահատակուած մեր Յեղին:

Մեր աւերուած, լրկուած Հայրենի՛քն է պաշտելի
Որ Նահատակ իր որդւոց Արիւնդիւն անարատ
Վեր կը կանգնի վերջապէս իր բովանդակ հրմայքով.
Ու դարերով, դարերով հալածական ու թըշուառ
Յեղին սիրտին երկունքով կը վերածնի նոր կեանքով:

Օ՛ն, ողջունենք ցընծագին Արշալոյսը փառապանծ,
Վերածընունդն յաղթական ու Յարութիւնն անձկալի:

Ու թո՛ղ փառքէն այս Օրին Նահատակները բոլոր —
Որք դարերով, դարերով յորդահոսան արիւնով
Բոսորագեղ ներկեցին դաշտ ու լեռներն հայրենի —
Անմահական այս Օրին փառքովն հըրճուին երկինքէն:

Ու թող հանգչին առյաւէտ իրենց անմահ փառքին մէջ:

Երուսաղեմ, 1918 Յնվր. 1

Անտահանված է 1957թ.

41648

2000f

ONNIK MAHDESSIAN

B. P. 1079 LE CAIRE